

Tùy bút

TÂM SỰ NGÀY XUÂN

Bình Phương

Bạn mến,

Hôm nay là ngày 03/02/2016, nhằm ngày 26 tháng Chạp năm Ất Mùi. Nói “26 tháng Chạp” thì người di tản buồn, kẻ vượt biên sầu nghe không “thấm” bằng “26 Tết”.

Ngày xưa, 26, 27 Tết là cái khoảng thời gian mà tôi thích nhất trong mấy ngày Tết. Không chỉ vì nó làm nôn nao tâm trạng, về một tương lai gần, là những ngày vui sắp đến, mà nó còn cho thấy lại cái khuôn mặt rạng rỡ, hân hoan của một xã hội thường nhật âu lo vì chiến cuộc. Có quốc gia nào, trên thế giới, có Cây Mùa Xuân Chiến Sĩ như miền Nam ta ngày xưa? Tôi muốn hỏi thêm “Có quốc gia nào, trên thế giới, đón mừng năm mới đầy đầy văn chương, âm nhạc như miền Nam ta ngày trước?” - Tôi nghĩ chắc là không hoặc nếu có (Trung Hoa chẳng hạn) thì huy chương vàng vẫn về tay Việt Nam Cộng Hòa (VNCH) chúng ta.

Do ảnh hưởng Tàu, mùa xuân đã đi vào thi ca Việt Nam từ lâu (ít nhất cũng từ đời Trần, qua Nguyễn Trãi) nhưng Tết thì (chắc) chỉ mới sau này, cụ thể với Nguyễn công Trứ (Tết có cóc gì đâu, uống vài be củ tỏi / Nợ còn ương ra đó, nói ba chuyên cà riêng), Nguyễn Khuyến (“Trong nhà rộn rịp gói bánh chưng. Ngoài cửa bi bô rủ chung thịt...”), Trần Kế Xương (Anh em đừng tưởng Tết tôi nghèo...). Về âm nhạc, mặc dầu Tân nhạc Việt Nam đã có từ cuối thập niên 30 (ngoài Bắc) nhưng những bài ca Xuân chỉ xuất hiện mạnh mẽ sau này, khởi từ thập niên 50 (trong Nam). Trước đó, rải rác là: “Xuân và Tuổi Trẻ (nhạc La Hối / lời Thế Lữ); Bản đàn Xuân (Lê Thương); Bên Xuân (Văn Cao), v.v.” Tuy nhiên hát những ca khúc đó người ta chỉ thấy Xuân mà không (chưa) thấy Tết. Nhạc Xuân-Tết chỉ bắt đầu xuất hiện ở miền Nam, mở đầu với nhạc sĩ “dinh-tê-di-cư” Phạm Đình Chương qua bài “Ly Rượu Mừng”, 1952. Với “Ngày xuân nâng chén ta chúc nơi nơi”. Chỉ một câu “vào” thôi, ông Phạm Đình Chương đã đưa Tết vào âm nhạc. “Nâng chén chúc mừng” thì chỉ có, hoặc trong đám cưới, hoặc trong ngày Tết. Ở đây, tác giả bắt đầu bằng “Ngày xuân nâng chén”. Như thế, Ly Rượu Mừng là mẹ Âu Cơ các ca khúc Tết miền Nam.

Người Pháp không có ca khúc “Tết” (tôi nghĩ đa số các quốc gia khác cũng vậy). Ca khúc Tết của Pháp là bài... “Happy New Year” của Abba! Đón giao thừa Tây năm nào thì đầu “Biết rồi! Khổ lắm! Hát mãi” nhưng cũng phải nghe! Chả nhẽ đầu năm, đầu năm lại:

“Allons enfants de la Patrie / Le jour de gloire est arrivé...” (La Marseillaise?! Trước Tết Tây thì là những ca khúc Giáng Sinh: Petit papa Noel / Vive le vent (Jingle Bell) / Mon beau sapin... hôm đi, hôm lại. Thế nên, năm nào như năm nấy, gần Tết Tây thì tôi đã nhớ Tết Ta rồi. Nhớ nhất là những bài ca Tết!

Thịt mỡ, dưa hành, câu đối đỏ. Cây nêu, tràng pháo, bánh chưng xanh. Có thiếu một vài món, với người thành thị chúng ta, cũng không quan trọng. Như nhà tôi ngày xưa đón Tết: không dựng cây nêu, không câu đối đỏ (mặc dầu ông Ngoại tôi năm nào cũng có một câu đối mừng Xuân hay một bài thơ tân niên khai bút). Nhưng Tết mà không có nhạc Xuân thì không phải là Tết. Trong 21 năm ở miền Nam (54 – 75), Tết bắt đầu với nhạc Xuân và báo Xuân, sau đó mới chợ đêm, mới dưa xanh, pháo đỏ, mới “xì dách”, bầu cua, v.v. Chán nhất là có khi Tết qua rồi mà đài phát thanh quân đội lại “quên”, còn cho “Thiên Duyên Tiền Định” hay “Phút Giao Mùa”. Khiến mình, tuy mới mồng 3, nhạc mới dạo, mà lòng đã rung rung nhớ... Tết!

Có ai chịu khó ngồi đếm có bao nhiêu bài nhạc Tết xuất hiện trong 23 năm “riêng một góc trời (tự do)” ấy (1952 – 1975)? Tôi thì chịu! Làm sao đếm được khi Trung úy Nguyễn Văn Đông đóng quân ở chiến khu Đồng Tháp 1956 “Đón giao thừa một phiên gác đêm Xuân...” cho đến một ngày 75, Đại tá Đông ôm bọc quần áo, lương thực “cho một tháng” để 10 năm sau mới được tha về vì bại liệt? Làm sao đếm nổi có bao nhiêu nét nhạc mừng Xuân. Từ nét Tết di cư (Văn Phụng / Xuân Miền Nam; Phạm Duy / Hoa Xuân...) đến nét Tết Dân (Hoài An, Y Vân...), nét Tết Lính (nhiều tác giả).

Giữa thập niên 60, khi chiến cuộc bắt đầu leo thang dữ dội với hàng chục sư đoàn chính quy do Bác và các Chú chuyển (lậu) vào Nam, thì nhạc Tết Lính ào ạt ra đời. Trăm hương, ngàn sắc. Lính Duy Khánh, Minh Kỳ. Lính Lê Đình - Hoài Linh. Từ tàu bay (Trần thiện Thanh, Tuấn Lê) đến tàu thủy (Anh Thy, Trường Sa. Từ Lính khen Duy Quang đến Lính chê Chế Linh (Tú Nhi). Tôi ước tính, trung bình, mỗi cái Tết có 10 bài ca Xuân mới. $23 \text{ cái Tết} \times 10 = 230$ ca khúc Tết – Xuân, con số ít nhất.

Mà nhạc Tết miền Nam xưa, dù là nhạc Lính, bài nào cũng hiền khô, dễ thương, rào rạt tình người như sông nước miền Nam. Có bài hát Tết nào kêu gọi “nhân dân nổi dậy” hay ca tụng bác Tám Thọ (Tổng Thống Nguyễn văn Thiệu), anh Tư mắt kiếng (Thủ Tướng Trần thiện Khiêm), hoặc hô hào bà con “vinh quang lao động”, v.v. như các bài Tết (không có chữ “i”) tuyên truyền sau 75 (tôi không muốn nhắc lại sợ làm bạn mất hứng)? Không, nhạc Tết miền Nam xưa là những bài ca đầy tính nhân bản, kêu gọi hòa bình, xin lỗi gia đình, xin lỗi người yêu (“Bao lứa trai cùng chào Xuân chiến trường/ Không lẽ riêng mình êm ấm / Mẹ ơi, con xuân này vắng nhà!”). Vui tươi như mùa Xuân. Hân hoan như ngày Tết.

Vì như thế nên từ xa quê, Tết – tôi là đi đi, về về những “khúc ca ngày mùa” Tết, những ca khúc từ “trên trời rớt xuống”, không do tôi chọn. Mà mỗi năm lại mỗi khác, cứ như là

để “thay đổi không khí” vậy. Năm: “Phiên gác đêm xuân”. Năm: “Đón xuân này tôi nhớ xuân xưa”. Năm: “Hoa Xuân”. Năm: “Đầu Xuân Lính Chúc”.... Năm vừa qua là Gác Nhỏ Đêm Xuân (Nhìn đôi bướm / tung tăng trên đường phố...). Năm nay thì, từ mấy tuần qua, cứ nghe trong đầu mấy câu hát Tâm Sự Ngày Xuân (Hoài Linh): “Trông thế gian đang vui mừng đón xuân / Chắc nàng Xuân năm nay đẹp bội phần... “.

Điều tôi để ý là những bài ca Tết ấy, lại có liên quan đến con giáp của năm. Như năm Sửu, tôi nghe “Hoa Xuân” (Xuân vừa về trên bãi cỏ non...), thì vài tháng sau gặp mấy anh già tuổi con trâu mới đi ăn tết Việt Nam trở lại! Năm “rồi” năm Dê, tôi thấy... bướm (Nhìn đôi bướm...)! Năm “nay” là năm Khỉ, không biết sao lại thấy nàng Xuân (đẹp bội phần)! Giai nhân thì có liên quan gì đến khỉ? Ngoài những chuyện... khỉ gió?

“Cùng Xuân quên hết những chuyện buồn năm đã qua”, bạn nhé!

Bình Phương

Tâm Sự Ngày Xuân

Hoài Linh

Trông thế gian đang vui mừng đón Xuân
Chắc nàng Xuân năm nay đẹp bội phần
Ngắm rừng hoa mai đua nở tuyệt trần
Đổi hương thay phần giữa đêm chờ tin báo Xuân

*Tôi đón xuân giữa lúc còn chiến chinh
Chúc mừng xuân bên ly rượu hành trình
Chúc người trai đi xây dựng hòa bình
Để cho đất nước vui trọn mùa xuân thắm xinh*

Xuân đến mang cho bao niềm tin
Đất mẹ vui bình yên
Ruộng cày thêm nhiều luống
Hạnh phúc dâng triền miên
Se những mối lương duyên
Mái tranh chung bóng nguyệt
Gia đình lại đoàn viên

*Xuân tới đây với muôn ngàn thiết tha
Chúc trần gian năm nay được thuận hòa
Với một năm Xuân vui vẻ đậm đà
Cùng Xuân quên hết những chuyện buồn năm đã qua.*

Nguồn: Internet e-mail by th chuyển

*Đăng ngày Thứ Tư, February 3, 2016
Ban Kỹ Thuật Khóa 10A-72/SQTĐ/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH*